

Φλέγων, Περὶ θαυμασίων

Πρωτότυπο κείμενο

Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἰέρων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἢ Ἐφέσιος καὶ ἐν Αἰτωλίᾳ φάσμα γενέσθαι. Πολύκριτος γὰρ τις τῶν πολιτῶν ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ δήμου Αἰτωλάρχης, ἐπὶ τρία ἔτη τῶν πολιτῶν αὐτὸν ἀξιωσάντων διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐκ προγόνων καλοκαγαθίαν. Ὡν δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἄγεται γυναῖκα Λοκρίδα καὶ συγκοιμηθεὶς τρισὶ νυξὶ τῇ τετάρτῃ τὸν βίον ἐξέλιπεν. Ἡ δὲ ἄνθρωπος ἔμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ χηρεύουσα, ἠνίκα δὲ ὁ τοκετὸς ἤπειγε, τίκει παιδίον αἰδοῖα ἔχον δύο, ἀνδρεῖόν τε καὶ γυναικεῖον, καὶ τὴν φύσιν θαυμαστῶς διηλλαγμένον· τὰ μὲν ἄνω τοῦ αἰδοίου ὀλόκληρά τε καὶ ἀνδρώδη ἦν, τὰ δὲ περὶ τοὺς μηρούς γυναικεῖα καὶ ἀπαλώτερα. Ἐφ' ᾧ καταπλαγέντες οἱ συγγενεῖς ἀπήνεγκαν εἰς τὴν ἀγορὰν τὸ παιδίον καὶ συναγαγόντες ἐκκλησίαν ἐβουλεύοντο περὶ αὐτοῦ, θύτας τε καὶ τερατοσκόπους συγκαλέσαντες.

Τῶν δὲ οἱ μὲν ἀπεφήναντο διάστασιν τινα τῶν Αἰτωλῶν καὶ Λοκρῶν ἔσεσθαι· κεχωρίσθαι γὰρ ἀπὸ μητρὸς οὖσης Λοκρίδος καὶ πατρὸς Αἰτωλοῦ· οἱ δὲ δεῖν ᾤοντο τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα ἀπενεγκόντας εἰς τὴν ὑπερορίαν κατακαῦσαι. Ταῦτα δὲ αὐτῶν βουλευομένων ἐξαίφνης φαίνεται ὁ Πολύκριτος ὁ προτεθηκὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πλησίον τοῦ τέκνου ἔχων ἐσθῆτα μέλαιναν. Τῶν δὲ πολιτῶν καταπλαγέντων ἐπὶ τῇ φαντασίᾳ καὶ πολλῶν εἰς φυγὴν τραπομένον παρεκάλεσε τοὺς πολίτας θαρρεῖν καὶ μὴ ταραττεσθαι ἐπὶ τῷ γεγονότι φάσματι. Ἐπεὶ δὲ ἔληξε τὸ πλεον τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς, ἐφθέγγετο λεπτῇ τῇ φωνῇ τάδε· «Ἐγὼ, ἄνδρες πολῖται, τῷ μὲν σώματι τέθνηκα, τῇ δὲ εὐνοίᾳ καὶ τῇ χάριτι πρὸς ὑμᾶς ζῶ. Καὶ νῦν πάρεμι πρὸς ὑμᾶς (πείσας *suppl. Leop.*, παραιτησάμενος *West.*) τοὺς κυριεύοντας τῶν κατὰ γῆν ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ. Παρακαλῶ τοίνυν ὑμᾶς, πολίτας ὄντας ἐμοῦ, τοῦ μὴ ταραττεσθαι μηδὲ δυσχεραίνειν ἐπὶ

Μετάφραση

Ὁ Ιέρωνας τους διηγείται, εἴτε εἶναι ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια εἴτε ἀπὸ τὴν Ἐφεσο, ὅτι ἓνα φάντασμα ἐμφανίστηκε στὴν Αἰτωλία. Κάποιος Πολύκριτος, πολίτης καὶ ἡγέτης, ποὺ εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν λαό τὸ ἀξίωμα τοῦ Αἰτωλάρχου, γιὰ τρία χρόνια, ὕστερα ἀπὸ ἀξίωση τῶν πολιτῶν λόγῳ τῆς ἀρετῆς ποὺ κληροδοτήθηκε σ' αὐτὸν ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ. Καθὼς κατεῖχε αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, ὁ Πολύκριτος παντρεύτηκε γυναῖκα ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Κοιμήθηκε μαζί της γιὰ τρεῖς νύχτες καὶ τὴν τέταρτη ἡμέρα πέθανε. Ἡ γυναῖκα παρέμεινε χήρα στὸ σπίτι καὶ ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα τοῦ τοκετοῦ, γέννησε ἓνα παιδί με δύο γεννητικὰ ὄργανα, ἓνα ἀρσενικὸ κι ἓνα θηλυκὸ, πραγματικὰ ἓνα τερατώδες θαῦμα: τὰ πάνω μέρη τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἦταν συμπαγὴ καὶ ἀρσενικά, ἐνῶ ἐκεῖνα γύρω ἀπὸ τοὺς μηρούς ἦταν θηλυκὰ καὶ τρυφερά. Τρομοκρατημένοι ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικὸ, οἱ συγγενεῖς ἔφεραν τὸ παιδί στὴν ἀγορὰ καὶ, ἀφοῦ συγκάλεσαν συνέλευση, ὀργάνωσαν θυσίαι καὶ κάλεσαν θαυματοσκόπους, ἔκαναν συζήτηση ἐπ' αὐτῷ.

Κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς δήλωσαν ὅτι αὐτὸ υποδήλωνε κάποια διαφωνία μεταξὺ τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Λοκρῶν, διότι τὸ παιδί ἦταν διχασμένο, καθὼς ἦταν ἀπὸ μητέρα ἀπὸ τὴν Λοκρίδα καὶ πατέρα ἀπὸ τὴν Αἰτωλία. Ἄλλοι πρότειναν νὰ ἀπελαθεῖ ἡ μητέρα, μαζί με τὸ παιδί, πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Αἰτωλίας καὶ νὰ ἀποτεφρωθεῖ. Ἐνῶ συζητοῦνταν αὐτὰ τὰ θέματα, ξαφνικὰ ὁ Πολύκριτος, νεκρὸς ἀπὸ καιρὸ, ἐμφανίστηκε στὴ συνέλευση κοντὰ στὸ παιδί, ντυμένος στα μαύρα. Καθησυχάζοντας τοὺς τρομοκρατημένους πολίτες καὶ πολλοὺς ποὺ ἔφευγαν, τοὺς διέταξε νὰ ἔχουν θάρρος καὶ νὰ μὴ ταραζοῦνται ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐμφάνιση. Ἀφοῦ καταλάγιασε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀναταραχὴ, μίλησε με χαμηλὴ φωνή: "Ἐγὼ, πολίτες, εἶμαι νεκρὸς στὸ σῶμα, ἀλλὰ ζῶ με καλὴ θέληση καὶ εὐνοία πρὸς ἐσάς, καὶ τώρα βρίσκομαι μπροστὰ σας, ζητώντας τὴ συγχώρεση ἐκείνων ποὺ κυβερνοῦν κάτω ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς ὄφελός σας. Σας προτρέπω, συμπολίτες μου, νὰ μὴ ταραξέστε ἢ νὰ μὴ σας προβληματίζει αὐτὴ ἡ ἀξιοσημεῖωτη ἐμφάνιση.

Φλέγων, Περὶ θαυμασίων

τῷ παραδόξῳ γεγονότι φάσματι. Δέομαι δὲ ὑμῶν ἀπάντων, κατευχόμενος πρὸς τῆς ἐκάστου σωτηρίας, ἀποδοῦναι μοι τὸ παιδίον τὸ ἐξ ἐμοῦ γεγεννημένον, ὅπως μὴδὲν βίαιον γένηται ἄλλο τι βουλευσαμένων ὑμῶν, μὴ δ' ἀρχὴ πραγμάτων δυσχερῶν καὶ χολεπῶν διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλονεικίαν ὑμῖν γένηται. Οὐ γὰρ ἐνδέχεται με περριδεῖν κατακαυθὲν τὸ παιδίον ὑφ' ὑμῶν διὰ τὴν τῶν ἐξαγγελλόντων ὑμῖν μάντεων ἀποπληξίαν. Συγγνώμην μὲν οὖν ὑμῖν ἔχω, ὅτι τοιαύτην ὄψιν ἀπροσδόκητον ἐωρακότες ἀπορεῖτε πῶς ποτε τοῖς παροῦσι πράγμασιν ὀρθῶς χρήσεσθε.

Εἰ μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθήσεσθε ἀδεῶς, τῶν παρόντων φόβων καὶ τῶν ἐπερχομένων κακῶν ἔσεσθε ἀπηλλαγμένοι· εἰ δὲ ἄλλως πως τῇ γνώμῃ προσπεσεῖσθε, φοβοῦμαι περὶ ὑμῶν, μήποτε εἰς ἀνηκέστους συμφορὰς ἀπειθοῦντες ἡμῖν ἐμπέσητε. Ἐγὼ μὲν οὖν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν εἴνοιαν ὅτ' ἔζων καὶ νῦν ἀπροσδοκίτως παρὼν προεῖρηκα τὸ συμφέρον ὑμῖν. Ταῦτ' οὖν ὑμᾶς ἀξιῶ, μὴ πλείω με χρόνον παρέλκειν, ἀλλὰ βουλευσαμένους ὀρθῶς καὶ πεισθέντας τοῖς εἰρημένους ὑπ' ἐμοῦ δοῦναι μοι μετ' εὐφημίας τὸ παιδίον. Οὐ γὰρ ἐνδέχεται μοι πλείονα μηκύνειν χρόνον διὰ τοὺς κατὰ γῆν ὑπάρχοντας δεσπότης.»

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἡσυχίαν ἔσχεν ἐπ' ὀλίγον, παραδοκῶν ποίαν ποτὲ ἐξοίσουσιν αὐτῷ γνώμην περὶ τῶν ἀξιουμένων. Τινὲς μὲν οὖν ᾤοντο δεῖν ἀποδοῦναι τὸ παιδίον καὶ ἀφοσιώσασθαι το τε φάσμα καὶ τὸν ἐπιστάντα δαίμονα, οἱ δὲ πλείστοι ἀντέλεγον, ἐπὶ σχολῆς δεῖν βουλεύσασθαι φάσκοντες, ὡς ὄντος μεγάλου τοῦ πράγματος καὶ οὐ τῆς τυχούσης αὐτοῖς ἀπορίας. Συνιδὼν δὲ αὐτοὺς οὐ προσέχοντας, ἀλλ' ἐμποδίζοντας αὐτοῦ τὴν βούλησιν, ἐφθέγγετο αὐθις τάδε· «Ἄλλ' οὖν γε, ὦ ἄνδρες πολῖται, ἐὰν ὑμῖν συμβαίῃη τι τῶν δυσχερεστέρων διὰ τὴν ἀβουλίαν, μὴ ἐμὲ αἰτιᾶσθε, ἀλλὰ τὴν τύχην τὴν οὕτως ἐπὶ τὸ χεῖρον

Παρακαλῶ τον καθένα ἀπὸ εσάς, για τη δική σας ευημερία, να μου επιστρέψετε το παιδί που γεννήθηκε ἀπὸ ἐμένα, για να μη συμβεῖ κάτι βίαιο ἀφοῦ λάβετε τις ἀποφάσεις σας, οὔτε, ἐξαιτίας του ζήλου ἀπέναντί μου να ἀφήσετε να γίνεῖ η ἀρχὴ δύσκολων καὶ δυσμενῶν γεγονότων. Διότι δεν εἶναι δυνατόν να παραμελήσω αὐτὴ τὴν ἀδικία, ἀν, ἀκολουθώντας τὴν ἀνοησία τῶν προφητῶν σας, ἀποτεφρώσετε τὸ παιδί. Σας συγχωρῶ πράγματι, ἐπειδὴ, βλέποντας αὐτὸ τὸ ἀπροσδόκητο θαῦμα, διστάζετε για τὸ τι πρέπει να γίνεῖ.

Ἀν ὅμως με ὑπακούσετε, θα ἀπαλλαγίτε με ἀσφάλεια ἀπὸ τον παρόντα φόβο καὶ τα επικείμενα δεινά. Ἀν ὅμως ἡ ἀπόφασή σας κλίνει πρὸς τὸ ἀντίθετο, φοβάμαι ὅτι, μὴ θέλοντας να ἀκούσετε τὴ συμβουλή μου, θα πέσετε σε ἀκραίες συμφορές. Καὶ ἐγώ, καθοδηγούμενος ἀπὸ καλὴ θέληση, ὅπως ἀκριβῶς συμπεριφέρθηκα ἀπέναντί σας ὅσο ἤμουν ἐν ζωῇ, ἐμφανίστηκα ἀπροσδόκητα καὶ σας συμβούλεψα τι εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον σας. Σας ζητῶ, λοιπόν, να μὴν παρατείνετε τὴν ὅλη κατάσταση, ἀλλὰ να ἀκολουθήσετε τὸ σωστὸ δρόμο, να με ὑπακούσετε καὶ να παραδώσετε τὸ παιδί με καλὸ οἰωνό. Γιατί δεν μπορῶ να καθυστερήσω περαιτέρω λόγω τῶν ἀφεντάδων που βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴ γῆ.

Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ τα λόγια, ξεκουράστηκε για λίγο, περιμένοντας να δει τι ἀπαντήσεις θα ὑπῆρχαν στα αἰτήματά του. Δεν ἔλειπαν κάποιοι που πίστευαν ὅτι τὸ παιδί ἔπρεπε να του παραδοθεῖ, λαμβάνοντας ὑπόψη τόσο τὸ φάντασμα ὅσο καὶ τὴν ἐμφάνιση μιᾶς ἰδιοφυοῦς θεότητας που εἶχε φανερωθεῖ. Ὅμως ἡ πλειοψηφία ἦταν ἀντίθετη με αὐτὴ τὴ γνώμη με τον ἰσχυρισμό ὅτι ἓνα τόσο σημαντικό θέμα με δύσκολες ἐξηγήσεις πρέπει να τὸ σκεφτοῦν στον ἐλεύθερο χρόνο τους. Βλέποντας, λοιπόν, ὅτι δεν του ἔδιναν σημασία, ἀλλὰ ἐμπόδιζαν τὸ σχέδιό του, ὁ Πολύκριτος μίλησε ξανά: "Γι'

Φλέγων, Περὶ θαυμασίων

*ὕμᾱς ποδηγοῦσαν, ἥτις ἐναντιομένη κάμοι
παρανομεῖν ἀναγκάζει με εἰς τὸ ἴδιον τέκνον.»*

*Τοῦ δὲ ὄχλου συνδραμόντος καὶ περὶ τὴν ἄρσιν
τοῦ τέρατος ἔχοντος, ἐπιλαβόμενος τοῦ παιδίου
καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν ἀνείρξας ἰταμώτερον
διέεπασέ τε αὐτὸ καὶ ἤσθιε. Κραυγῆς δὲ
γενομένης καὶ λίθων ἐπ' αὐτὸν ἐκριπτομένων
ὕπελάμβανον τροπὴν αὐτοῦ ποιήσασθαι. Ὁ δὲ
ἄπληκτος ὢν ὑπὸ τῶν λίθων τὸ σῶμα πᾶν τοῦ
παιδίου κατανάλωσε πλὴν τῆς κεφαλῆς καὶ
αὐτίκα ἀφανῆς ἐγένετο. Δυσφοροῦντων δὲ αὐτῶν
ἐπὶ τοῖς γενομένοις καὶ ἐν ἀπορίᾳ καθεστηκότων
οὐ τῇ τυχούσῃ, βουλομένων τε ἀποστεῖλαι εἰς
Δελφοὺς, φθέγγεται ἡ κεφαλὴ τοῦ παιδίου ἐπὶ τοῦ
ἐδάφους κειμένη καὶ λέγει χρησμῶ τὰ
ἀποβησόμενα·*

αυτό, πολίτες, αν σας συμβεῖ κάτι δυσμενές
εξαιτίας της απερισκεψίας σας, μην κατηγορεῖτε
εμένα, ἀλλὰ τὴν τύχη, που σας οδηγεῖ σε
χειρότερα πράγματα: ἡ οποία εἶναι και για μένα
δυσμενής, κάνοντάς με κακόφημο ἀπέναντι στο
ἴδιο μου το παιδί".

Καθὼς το πλήθος συγκεντρώθηκε και
προσπάθησε να απομακρύνει το φάντασμα,
εκείνο ἄρπαξε το παιδί και αφού αναχάιτισε
τους περισσότερους, το έσκισε με τον πιο άγριο
τρόπο και το καταβρόχθισε. Το πλήθος σήκωσε
κραυγή, προσπαθώντας να το απομακρύνει με
πέτρες. Εκείνο, ωστόσο, απρόσβλητο στα
χτυπήματα των λίθων, έφαγε ολόκληρο το σώμα
του βρέφους, εκτός από το κεφάλι, και ξαφνικά
εξαφανίστηκε. Και καθὼς οι Αιτωλοὶ
δυσφορούσαν με το θέαμα και έρχονταν σε όχι
αμελητέα ανησυχία και ενώ ήθελαν να στείλουν
(αποστολή) στους Δελφοὺς, το κεφάλι του
βρέφους που βρισκόταν στο έδαφος μίλησε και
αποκάλυψε τα μελλοντικά γεγονότα μέσω ενός
χρησμοῦ...

Γεωργία Δημοπούλου